

Õiguskantsler

Tiimijuht Diana Jurkova
Merimetsa üksus
AS Hoolekandeteenused
diana.jurkova@hoolekandeteenused.ee

Teie nr
Meie 11.08.2022 nr 7-9/220169/2204189

Kontrollkäik AS Hoolekandeteenused Tallinna Merimetsa üksusesse

Austatud Diana Jurkova

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 17.02.2022 ette teatamata AS Hoolekandeteenused Tallinna Merimetsa tee 3 üksust (edaspidi hooldekodu).

Hooldekodu uues hoones on loodud meeldiv ja privaatsust võimaldav elukeskkond. Ruumid on avarad ja valgusküllased ning hooldekodu elanikud olid tingimustega rahul. Töötajad jätsid asjatundliku ja pühendunud mulje. Rõõmustab see, et tänu tihedale ja pikaajalisele koostööle psühhiaatriga on psühhiaatriline abi hästi kättesaadav. Hooldekodu elanikud pidasid väga oluliseks, et nad saavad töötajate saatel jalutamas käia ka väljaspool hooldekodu territooriumi, näiteks pargis ja rannas. On hea, et töötajad kannavad kaasas häirenuppu ja piiparit ning teavad, kuidas tuleb toimida erakorralise juhtumi korral.

Kõik tegevusjuhendajad ei olnud kontrollkäigu ajal veel läbinud suurema ohtlikkusastmega inimestega töötamiseks nõutavat täienduskoolitust. Turvalise keskkonna tagamiseks peaks hooldekodus olema rohkem töötajaid, sest mitmete hoolealuste tervislik seisund võib kiiresti halveneda ning nende käitumine võib muutuda ettearvamatuks.

Rohkem tuleks tähelepanu pöörata sellele, et inimesed oleksid hõivatud töösarnaste ja muude mõtestatud tegevustega. Hooldekodu peab hoolitsema, et meditsiiniõe abi oleks tagatud seaduses kehtestatud ulatuses. Hoolealustel tuleb lubada oma lähedastega rohkem kohtuda.

Tallinna Merimetsa tee 3 üksuses on 32 kohta. Üksusesse suunatakse inimesed, kes vajavad ööpäevaringset erihooldusteenust kohtumääruse alusel. Kontrollkäigu ajal elas hooldekodus 28 inimest. Hoone on kahekorruseline ning inimesed on majutatud nelja peresarnasesse üksusesse (edaspidi pere). Videoalvet kasutatakse üldruumides, koridoris, eraldusruumis ja õuealal.

Õiguskantsleri nõunikud tegid koos tervishoiueksperdiga ringkäigu hooldekodu ruumides, tutvusid asutuse dokumentidega ning vestlesid töötajate ja hooldekodu elanikega.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

1. Olmetingimused ja teenuse kvaliteet

Hooldekodu hoone valmis 2021. aastal ning on ehitatud spetsiaalselt kohtumäärusega ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamiseks. Inimesed elavad ühekohalistes tubades, mis pakuvad privaatsust. Nii toad kui ka ühisruumid on hubased, avarad ja valgusküllased. Igas toas on tualettruum koos dušiga. Igas peres on üks tuba kohandatud liikumisraskustega inimesele. Hoones on lift.

Külalistega kohtumiseks on sisse seatud eraldi ruum. Peale selle on hooldekodus ruum teraapiliste tegevuste ja rühmatööde jaoks ning ka ruum töötegevuste jaoks.

Oli märgata, et hooldekodu rajamisel on püütud luua keskkonda, mis oleks elanikele hubane ja kodune, kuid ka turvaline. Köögis oli kappidesse integreeritud köögitehnika ja kapiuksid sai lukustada. Tubades kasutati akna sisse ehitatud aknakatteid, mida ei ole lihtne lõhkuda.

Töötajad töid välja, et pered on väikesed (kuni kaheksa inimest) ning selline keskkond on muutnud inimesed tasakaalukamaks. Konflikte on olnud vähe. Ka kontrollkäigu päeval hooldekodus patsiente vastu võtnud psühhiaater nentis, et uus keskkond on mõjunud hooldekodu elanike tervislikule seisundile hästi: privaatsed toad on muutnud inimesed rahulikumaks.

Rajatud on aiaga piiratud õueala. Hooldekodu elanikud kiitsid, et sügisel oli seal tore korvpalli ja maahokit mängida. Puudust tunti pillimänguruumist ja spordisaalist või suuremast saalist, kus saaks teha rohkem liikumist võimaldavaid tegevusi. Hooldekodu tiimijuhi sõnul on kevadel ja suvel plaanis jätkata hooviala haljastustöödega, et kujundada sellest meeldiv keskkond ning luua rohkem võimalusi mõtestatud tegevuste korraldamiseks.

Merimetsa üksuses on koostatud tegevuste nädalaplaan ning hooldekodu elanikele isiklikud tegevusplaanid (osal inimestest ka toetusplaanid). Rehabilitatsiooniteenuste raames on kavandatud mitmeid tegevusi. Rehabilitatsiooniteenuseid saavad hooldekodu elanikud Tallinna Vaimse Tervise Keskuse kaudu, millega hooldekodul on hea koostöö. Hooldekodus on psühholoog-liikumisterapeut ja kunstiterapeut.

Mitu inimest kurtis kontrollkäigu ajal igavust ja et töötegevuses oli tekkinud seisak. Töötegevusega on hõivatud ligi 30% hooldekodu elanikest. Hooldekodu pakub töötegevusena katusedetailide pakendamist ning käsitööna mattide punumist. Hooldekodu elanikud hindavad neid võimalusi väga. Leiti, et võiks olla ka mõni selline töösarnane tegevus, mis pakuks huvi ka meestele. Vältida tuleks perioode, mil hooldekodu elanikele tööd anda ei ole. Hoolekandeesutusel on kohustus luua kohtumääruse alusel asutusse suunatud inimestele võimalused töötamiseks või töösarnaseks tegevuseks oma territooriumil ([SHS](#) § 100 lg 2 p 5).

Lisaks töötegevustele on hooldekodu nädalakavas veel raamatuklubi, hommikused vestlused ja lauamängud. Ühiselt vaadatakse dokumentaalfilme vaimse tervise teemadel. Plaanitakse hakata kuulama ka vaimse tervise teemadel tehtud taskuhäälingu programme, et teiste patsientide kogemusi kuulata ja ühiselt arutada ning seeläbi oma haiguse kohta rohkem teada saada. Lisaks telerivaatamisele on võimalus mängida lauamänge, lahendada ristsõnu, mängida pallimänge ja kuulata muusikat. Hooldekodul on kaks tahvelarvutit, mida saab kasutada tegevusjuhendaja juuresolekul. Plaanis on soetada ka sülearvuti.

Passiivsemaid hoolealuseid on siiski üsna raske tegevusse kaasata, iseäranis siis, kui peres on kohal vaid üks tegevusjuhendaja. Kui töötajaid oleks rohkem, oleks võimalik tegevusse haarata ka

passiivsemad hoolealused, tegelda rohkem tähelepanu vajavate inimestega ning tagada parem järelevalve. Madala tahteaktiivsusega inimeste tegevusse haaramiseks tuleks rohkem pingutada.

Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on [märkinud](#), et aktiivsesse tegevusse peab kaasama võimalikult palju hooldekodu elanikke. See aitaks neil end iseseisvamaks eluks ette valmistada. Iga inimesele peab andma võimaluse osaleda iga päev [vähemalt ühes](#) mõtestatult korraldatud tegevuses.¹

2. Tegevusjuhendajate kvalifikatsioon

Ööpäevaringset erihooldusteenust saavate inimeste ohutus ja heaolu sõltuvad otseselt tegevusjuhendajate oskustest ja teadmistest. [SHS](#) § 83 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab teenuseosutaja tagama, et temaga lepingulises suhtes oleval teenust osutaval inimesel oleks [SHS](#) §-s 86 ja selle alusel sätestatud nõuetele vastav haridus. Kontrollkäigu ajal puudus 11 tegevusjuhendajal suurema ohtlikkusastmega inimestega tööks nõutav täienduskoolitus (kontrollkäigu ajal kehtinud [SHS](#) § 86 lg 5, alates 01.05.2022 sotsiaalkaitseministri määruse [§ 2 lg 5](#)).

Hooldekodu töötajad rääkisid, et koolitustel osalemist soositakse ning ka töötajad ise on huvitatud uute teadmiste ja oskuste omandamisest. Tiimijuht selgitas, et 11 tegevusjuhendajat on läbimas täienduskoolitust.

25.07.2022 seisuga oli olukord muutunud ning 11 tegevusjuhendajat on nõutud koolituse läbinud. Suurema ohtlikkusastmega inimestega tööks nõutav täienduskoolitus oli läbimata vaid ühel tegevusjuhendajal. Sotsiaalkaitseministri 26.04.2022 määruse nr 38 [§ 2](#) lg 5 kohaselt tuleb sel töötajal kahe aasta jooksul tööle asumisest läbida nõutud täienduskoolitus tööks kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud inimestega.

Psüühikahäiretega inimeste eripärase hooldus- ja abivajaduse tõttu on hooldekodu töötajatele kehtestatud spetsiifiliste koolitusnõuete täitmine väga oluline. Koolitamata töötajad ei pruugi teadmatusel tõttu osata olukordi adekvaatselt hinnata. Nad ei pruugi toimida ärevatel hetkedel hooldekodu elanike parimates huvides ega valida nende heaolu ja turvalisuse tagamiseks õigeid meetodeid. Koolitatud personal oskab süsteemselt arendada ja toetada ka madalama tahteaktiivsusega või suurema ohtlikkusastmega, keerulise ja vahel ettearvamatu käitumisega inimesi ning valida selleks kohased võtted. Ehkki kehtiv õigus lubab täienduskoolitust läbida pikema aja vältel, on oluline, et töötaja saaks osaleda vajalikul koolitusel võimalikult peatselt pärast tööle asumist. Kiiduväärt on see, et hooldekodu võimaldab töötajatel osaleda vajalikul täienduskoolitusel ning on korraldanud ka mitmeid majasiseseid koolitusi.

Õiguskantsler palub hoolitseda selle eest, et kõik hooldekodu tegevusjuhendajad saaksid võimalikult peatselt pärast tööle asumist osaleda õigusaktidega nõutud koolitustel.

---

¹ Hooldekodu selgitas 08.07.2022 kirjas nr 2022/RJ-1/3485-2 õiguskantslerile, et 2022. aasta märtsikuus vaadati läbi ning täiendati päevaplaane. Tegevused on hooldekodu sõnutsi planeeritud nii, et inimestel oleks võimalus osaleda päeva jooksul vähemalt neljas arendavas tegevuses.

3. Tegevusjuhendajate arv ja turvalisuse tagamine

Kohtumääruse alusel suunatakse hoolekandeesutusse inimesi, kes on psüühikahäire tõttu endale või teistele ohtlikud ning võivad käituda ettearvamatult. Sestap peavad selliste hoolealustega töötavad inimesed olema valmis ootamatute ja ohtlike olukordade lahendamiseks. Paljud hooldekodu töötajad on pika töökogemusega ja teavad, kuidas selliseid olukordi oskuslikult lahendada ja hoolealuseid rahustada ning on juba tundma õppinud nende eripärasid. Mitmed töötajad on juhendanud ja toetanud inimesi ka varem teistes kohtumäärusega ööpäevaringse erihooldusteenuse üksustes töötades.

Kontrollkäigu päeval hoolitses 28 inimese eest viis tegevusjuhendajat (esimeses peres kaks ja teistes üks) ning öhtul ja öösel (alates kella 20) oli tööl kaks tegevusjuhendajat. Kontrollkäigule eelneval päeval (16.02.2022) oli kella 8–20 tööl neli tegevusjuhendajat ning öhtusel ja öisel ajal kolm. Kontrollkäigu nädalal olid paljud tegevusjuhendajad täienduskoolitusel. Sestap oli mõlemal korral tööl tavalisest vähem tegevusjuhendajaid.

Ööseks jääb hooldekodusse üldjuhul kolm tegevusjuhendajat ning seetõttu on ühe peresarnase üksuse elanikud otsese järelevalveta. Teises peres viibiv tegevusjuhendaja küll käib aeg-ajalt seda peret kontrollimas ning jälgib neid ka videovalve abil, kuid sellest ei pruugi turvalisuse tagamiseks piisata. Hooldekodu elanikud jäävad omapäi ka siis, kui öösel mõnes teises peres midagi juhtub ja tegevusjuhendaja peab kolleegile appi ruttama.

Peale tegevusjuhendajate on tööpäeviti kella 9–17 majas ka tegevusjuhendaja-meister. Tema ülesanne on korraldada teiseid ja töösarnaseid tegevusi.

Hooldekodus tuleb ette ka ärevaid olukordi, mille lahendamine nõuab töötajate kiiret sekkumist. Hea on see, et töötajatele on antud erakorraliste juhtumite puhuks selged käitumisjuhised, nad on valmis ootamatuid olukordi lahendada ning kannavad kaasas abi kutsumiseks mõeldud häirenuppu ja piiparit.

Selleks et hooldekodu elanikele saaks osutada nende eripära ja vajadusi (sh ohutust) arvestavat kvaliteetset erihooldusteenust, peab hooldekodus olema pidevalt kohal piisavalt töötajaid. Hoolealuseid ei tohiks jätta omapäi. Hoolekandeesutuses tahtevastaselt viibiva inimese õigused väärivad erilist kaitset ning hoolekandeesutusel on tavalisest suurem hooldsuskohustus (vt [RKKKo 10.10.2019, 1-17-7111/81](#), p 14 ja [TlnRnKo 28.06.2019, 2-18-4391](#)). CPT on osutanud, et üheks hoolealuste vahelise vägivalda põhjuseks võib olla ka see, et hooldekodus pole piisavalt palju töötajaid.² Seetõttu peab teenuseosutaja kõigile turvalise keskkonna tagamiseks leidma ja rakendama sobivaid ettevaatusabinõusid ning hoolitsema, et personali oleks selleks piisavalt.

Kontrollkäigu ajal oli hooldekodus tegevusjuhendajaid tööl rohkem, kui nõuded ([SHS § 104 lg 3](#)) ette näevad. Samas ei piisa minimaalsest arvust töötajatest turvalisuse tagamiseks ja keeruliste psüühikahäiretega hoolealuste vajadustega arvestamiseks, kui hoone ning töökorralduslike iseärasuste tõttu jääb osa kliente vahetu järelevalveta.

Hoolealuste tervises seisundi tõttu võivad olukorrad ärevaks muutuda väga kiiresti. Alati ei ole ka julgestustöötajat majas ja personali vähesuse tõttu võib olla ka keeruline kolleegile teisest üksusest appi minna. Sellises olukorras võib üksi peres töötamine muutuda pingeliseks. Vahel on õhkkond peres pikemat aega ärev olnud ja siis tunnevad töötajad kollegi toest eriti puudust. Hea, kui igas

² Vt ka CPT 20.12.2020 infoleht „[Persons deprived of their liberty in social care establishments](#)“, p 5.

peres oleks kaks töötajat. Õiguskantsler palub leida viisi, kuidas töötajad saaksid tunda end turvaliselt.

CPT on seisukohal³, et kui töötajaid on vähe, satuvad nad liiga suure pinge alla, mis võib ohustada nende tervist ning mõjutada ka asutuses elavate inimeste heaolu.

Hooldekodul tuleks hoolitseda selle eest, et kõigis üksustes oleks pidevalt kohal piisavalt töötajaid, et hoolealuseid ei peaks jätma järelevalveta. Õigusaktiga kehtestatud hoolekandeaasutuse töötajate minimaalne arv ei ole alati piisav, et saaks osutada kvaliteetset teenust ja tagada hoolealuste põhiõigused. Õiguskantsler palub inimeste heaolu ja turvalisuse huvides üle vaadata hooldekodu töökorralduse.

4. Eraldusruum ja eraldamise dokumenteerimine

Hooldekodus on olemas eraldamise register⁴, mis võimaldab saada kiire ülevaate eraldamisjuhtumitest ja sellest, kas need on lahendatud nõuetekohaselt. 2021. aastal oli hooldekodus üks eraldamise juhtum ning see on registrisse kantud. Eraldamise dokumenteerimise vormid (juhtumikirjelduse ja eraldusmeetme rakendamise otsuse vormid) on [kehtivate nõuetega](#) kooskõlas. Eraldamisele eelnenud olukord, inimese rahustamiseks kasutatud meetmed ja muud olulised asjaolud olid dokumenteeritud.

[SHS](#) § 107 lõikes 4 sätestatud olukorras tohib hooldekodu elaniku eraldamiseks kasutada vaid [eraldusruumi kohta esitatud nõuetele](#) vastavat ruumi, mis võimaldab töötajal jälgida kogu ruumis toimuvat. Eraldusruum peab olema turvaline, ohutu, valgustatud, nõuetekohase temperatuuri ja sobiva sisustusega. Merimetsa kodus asuv eraldusruum oli piisavalt valgustatud ning jättis värske ja puhta üldmulje. Ruumis oli madratsiga lavats. Eraldatut saab jälgida klaasiga kaetud ukseavast. Joogivett tuakse vajaduse korral.

Eraldusruumi viidud inimesel peab olema võimalus tualetti kasutada.⁵ Kontrollkäigul ei selgunud, kuidas toimitakse, kui eraldatu soovib tualetti minna. Hooldekodu peab läbi mõtlema ja töötajatega läbi rääkima, kuidas eraldusruumis olev inimene saaks väärikust austavalt WC-d kasutada.⁶

Eraldusruum [peab olema](#) ohutu. Hooldekodu eraldusruumis jäävad eraldatu käeulatusse akna- ja ukseelindid. Selliste eenduvate detailidega on inimesel võimalik end vigastada. Õiguskantsler palub ohuolukordade ennetamiseks ja nõuetekohase keskkonna tagamiseks leida akna- ja ukseelinkide asemele mingi muu turvaline lahendus.

Eraldatud inimese ohutuse tagamiseks ja tervise kaitsmiseks tuleb teda pidevalt valvata.⁷ Ei piisa sellest, kui eraldusruumi jälgitakse kaamera abil ja töötajad käivad aeg-ajalt eraldusruumis toimuvat kontrollimas. Järelevalve korraldamise vajadusega tuleb arvestada ka töötajate arvu planeerides, sest samal ajal ei tohi omapäi jääda ka osakonnas viibivad hooldekodu elanikud.

³ Vt CPT [Bulgaaria 2020. a visiidi raport](#), p 31, [Serbia 2015. a visiidi raport](#), p 201, [Serbia ja Montenegro 2004. a visiidi raport](#), p 186.

⁴ Eraldamise registril on oluline roll väärkohtlemise ohu ennetamisel. Vt CPT [Eesti 2003. a visiidi raport](#), p 103. Vt ka õiguskantsleri 20.02.2014 [ringkiri ööpäevaringse erihooldusteenuse osutajatele](#), p 2.

⁵ Vt CPT [Portugali 2019. a visiidi raport](#), p 113 ja [Serbia 2015. a visiidi raport](#), p 172.

⁶ Hooldekodu selgitas 08.07.2022 kirjas nr 2022/RJ-1/3485-2 õiguskantslerile, et sõltuvalt eraldusruumis viibiva inimese soovist ja hetkeolukorra turvalisusest saab eraldusruumis viibiv inimene tualetti kasutada nii, et vajaduse korral toimetatakse ruumi potitool või võimaldatakse inimesel kasutada eraldusruumi kõrval olevat tualetti.

⁷ Vt [CPT standardid](#), p 7.

5. Hooldekodu elanike terviseseisundi jälgimine

Merimetsa üksuses pakub õendusabiteenust Citomed OÜ. Meditsiiniõde on hooldekodus kohal kolmel tööpäeval nädalas. Töövälisel ajal on õega võimalik ühendust võtta telefoni teel. Hooldekodule osutab õendusabiteenust kolm osalise tööajaga töötavat õde. Õed jälgivad hoolealuste terviseseisundit, suhtlevad eriarstidega, jagavad raviskeemi järgi retseptiravimeid ravimidosaatoritesse ja teevad muid õendustoiminguid (sh esmaabi ja sidumised).

Hooldekodus käivad kaks korda kuus perearst ja psühhiaater. Tihe ja järjepidev hea koostöö psühhiaatriga aitab tagada, et hoolealuse terviseseisundi muutumisel seda märgatakse ning vajadusel muudetakse kiiresti raviskeemi või korraldatakse statsionaarne psühhiaatriline ravi. Kontrollkäigul kaasas olnud tervishoiuekspert osutas, et koostöö psühhiaatriga, sealhulgas vaimse tervise jälgimine, raviplaanide järgimine ja juhtimine on Merimetsa üksuses hästi korraldatud.

Õendusabiteenust ei tagata piisavas mahus. 20 kohtumääruse alusel hoolekandetasutusse suunatud inimese kohta peab õendusabiteenus olema kättesaadav vähemalt 40 tundi nädalas ([SHS](#) § 102 lg 6), mis tähendab **ühe inimese kohta kaks tundi nädalas**. Intellektipuudega inimestele tuleb pakkuda iseseisvat õendusabi 40 teenust saava inimese kohta vähemalt 40 tundi nädalas ([SHS](#) § 102 lg 7). Kuna Merimetsa üksuses saab kohtumääruse alusel ööpäevaringset erihooldusteenust 32 inimest, peaks õendusabiteenust pakutama 32–64 tundi nädalas (128–256 tundi kuus). Täpne tundide arv sõltub sellest, kui palju on hooldekodus intellektipuudega hoolealuseid.

2022. aasta jaanuaris ja veebruaris ei olnud õendusabi hooldekodus nõutud mahus kättesaadav. Seda isegi arvestades asjaolu, et kõik hooldekodu kohad ei olnud täidetud ja hooldekodus elas 28 inimest. Näiteks kontrollkäigule eelnenud nädala (07.–13.02.2022) töögraafiku järgi oli õde kohal 22 tundi.

Enamik kohtumääruse alusel hooldekodusse suunatud inimestest vajab [SHS](#) § 102 lõike 6 kohaselt õendusabiteenust **vähemalt kaks tundi nädalas**. AS Hoolekandeteenused ja OÜ Citomed vahel 08.03.2021 sõlmitud õendusteenuse osutamise lepingu (nr L-2/3240) muutmise kokkuleppe järgi pakutakse Merimetsa üksuses õendusabiteenust 96 tundi kuus. See tähendab, et teenusevajaduse maht on kuus kolm tundi inimese kohta.

On äärmiselt kahetsusväärne, et riigile kuuluv erihoolekandeteenuste korraldaja eirab järjepidevalt sotsiaalhoolekande seaduse nõudeid, kuigi õiguskantsler on sellele kontrollkäikudel korduvalt osutanud (vt nt Valkla Kodu [2017. a](#), [2019. a](#) ja [2020. a](#) kontrollkäigu kokkuvõtted).

Oluline on seaduses sätestatud õendusabi mahu kohta kehtestatud nõuet arvestada, sest tahtevastast hoolekandeteenust saavad inimesed, kes võivad olla ohtlikud endale või teistele. Seetõttu võib tavapärasest sagedamini ette tulla enesevigastamist või füüsilise vigastusega lõppevaid konflikte, ägestumis- ja agressioonihoo (nt 09.08.2021 ja 23.12.2021 juhtumid). Ka ei pruugi raske psüühikahäiretega inimesed oma terviseseisundi tõttu kaebusi alati selgelt väljendada. Koroonaviiruse leviku olukorras vajab hooldekodu elanike tervislik seisund tavapärasest veelgi hoolsamat jälgimist.

Hooldekodus on ka neid inimesi, kelle terviseseisund võib kiiresti muutuda ja kellele arst on seetõttu välja kirjutanud n-õ vajadusel manustatavaid retseptiravimeid. Kuivõrd õde on majas töögraafiku järgi kolmel tööpäeval nädalas, peavad tegevusjuhendajad muul ajal ise otsustama

ravimi manustamise (õde paneb ravimid valmis, kuid ravimi andmise vajaduse otsustab tegevusjuhendaja, vt nt 3. pere 09.02.2022 juhtum).

Õiguskantsler on varem [selgitanud](#), et hooldekodu elanikele retseptiravimite andmise üle peab otsustama meditsiinitöötaja, vaid nii tagatakse elanike tervise kaitse. Niisuguseid otsuseid ei saa teha tegevusjuhendaja, sest ta ei pruugi osata hinnata kõiki terviseriske kogumis (nt kõrvalmõjud koos teiste ravimitega).

Õdedel on oluline roll inimeste tervises seisundi muutuste jälgimisel, kuid selleks on vaja tagada, et õed oleksid hooldekodus kohal. Õiguskantsler palub Merimetsa üksusel tagada hooldekodu elanikele õendusabiteenus, mis arvestab asutuse eripära ja seaduse nõudeid.

6. Koroonaviiruse leviku tõkestamine, suhtlusvõimalused

Koroonaviiruse leviku tõkestamiseks oli hooldekodu kontrollkäigu ajal piiranud külastusvõimalusi. Alates 2021. aasta oktoobrist ei saanud hooldekodu elanikud oma lähedastega tavapärasel moel kohtuda. Külastusruumis lubati kokku saada vaid advokaatide ja kohtunikega. Hoolealused said lähedastega kohtuda õues ning vestelda läbi territooriumi piirava aia. Külastusvõimaluste kohta ei leia teavet ka asutuse veebilehelt.

Õiguskantsler palub arvestada, et CPT ei ole pidanud mõistlikuks kehtestada sotsiaal- ja tervishoiuasutustes täielikku külastuskeeldu. [CPT hinnangul tuleks kaaluda](#), kas saaks korraldada lähedastega kohtumisi turvalistes tingimustes ning kehtestades distantsi hoidmise ja isikukaitsevahendite kasutamise nõude. Näiteks ei ole CPT kritiseerinud seda, kui ajutise lahendusena kehtestatakse siseruumides toimuvatele kohtumisele [ajaline piirang](#).

Hooldekodu elanikud peavad lähedastega suhtlemise võimalust äärmiselt oluliseks. Lähedastega suhete hoidmine teenib ka rehabilitatsiooni eesmärki, sest lähedaste tugi ja töötajate asjatundlik juhendamine sotsiaalsete oskuste arendamisel toetab hoolealuste vaimse tervise seisundi stabiliseerumist. Hoolekandetasutusel lasub suur vastutus luua inimestele võimalusi oma lähedastega suhelda. Iseäranis tähtis on see siis, kui külastusvõimalused on olnud piiratud pikema aja jooksul. Ei piisa sellest, kui inimestel lubatakse lähedastega suhelda õuealal läbi territooriumi piirava aia, sest see ei taga privaatsust ega toeta usaldusliku vestluse pidamist.

Õiguskantsler palub kaaluda teisi alternatiivseid lahendusi lähedastega kohtumiseks ning leida võimalus, kuidas ettevaatusabinõusid järgides saaks inimesed oma lähedastega kohtuda mugavamal ja väärikust austaval viisil.⁸

7. Tervishoiueksperti hinnang

Kontrollkäigule kaasatud tervishoiueksperti arvamus on lisatud käesolevale kirjale. Tervishoiueksperti arvamusel toodud tähelepanekute ja soovitude osas palun kujundada hooldekodul oma seisukoht ning edastada see õiguskantslerile koos vastustega kirjas toodud tähelepanekute kohta.

---

⁸ Hooldekodu selgitas 08.07.2022 kirjas nr 2022/RJ-1/3485-2 õiguskantslerile, et inimesed saavad viiruste leviku perioodil lähedastega kontakti tahvelarvutite abil, millega on võimalus veebi teel suhelda. Paljud kasutavad iga päev helistamiseks ja ka kirjade kirjutamiseks nutitelefone.

Teie seisukohta ootan võimalusel hiljemalt 01.10.2022.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Lisa: Tervishoiueksperti arvamus 6 lehel

Koopia: Sotsiaalministeerium, Sotsiaalkindlustusamet, Terviseamet, Raviamet